A Ság-hegy a világ legjelentősebb földtani örökségi helyszínei közé került

A celldömölki Ság-hegy is felkerült a Nemzetközi Geológiai Tudományos Unió (IUGS) földtani örökségi helyszíneinek rangos listájára. A magyarországi bazalt tanúhegy az IUGS most kihirdetett „Harmadik 100” helyszíne között kapott helyet, olyan világhírű földtani képződmények társaságában, mint a Fuji-hegy, a norvég fjordok, a Szent András-törésvonal vagy az Aconcagua.

A Nemzetközi Geológiai Tudományos Unió olyan helyszíneket választ ki, amelyek kiemelkedő tudományos értéket képviselnek, különleges példái a Földet alakító folyamatoknak, vagy fontos szerepet játszottak a földtudományok fejlődésében. Az első száz helyszínt 2022-ben, a második százat 2024-ben hirdették ki, a mostani „Harmadik 100” pedig 47 ország földtani különlegességeit fogja össze, köztük a magyar hegyet is.

A Ság-hegy felterjesztésének kezdeményezése a HUN-REN Földfizikai és Űrtudományi Kutatóintézetből indult, és fontos szerepe volt benne Németh Károly vulkanológusnak, az MTA doktorának. A portugáliai Loulében rendezett Geoheritage 2026 konferencián a helyszínt Szarka László Csaba, az MTA rendes tagja mutatta be.

A Ság-hegy nem csupán különleges geológiai felépítésének köszönheti az elismerést. A helyszín a modern geofizika történetében is fontos szerepet játszott. Eötvös Loránd és munkatársai 1891-ben itt próbálták ki először terepi körülmények között az Eötvös-féle torziós mérleget, más néven Eötvös-ingát. A rendkívül érzékeny műszer a felszín alatti geológiai felépítésből és a helyi tömegeloszlásból adódó rendkívül kis gravitációs eltérések érzékelésére szolgált. Később a műszeres geofizikai kőolajkutatás egyik úttörő eszközévé vált.

A kísérlet idején a Ság-hegy még nagyjából csonkakúp alakú, érintetlen vulkáni hegy volt. A 20. századi bazaltbányászat később jelentősen átformálta: éppen ennek következtében váltak azonban jól láthatóvá a belsejében megőrződött vulkáni szerkezetek. A csaknem öt évtizedig tartó bányászat mintegy 12 méterrel csökkentette a hegy magasságát, miközben feltárta az egykori vulkáni működés különböző szakaszainak nyomait.

Az IUGS-elismerés nemcsak nemzetközi rangot jelent: hozzájárulhat a különleges földtani helyszínek szélesebb körű megismertetéséhez, oktatási célú hasznosításához és hosszú távú megőrzéséhez is.

Egy 5,5 millió éves vulkán belsejébe láthatunk

A Ság-hegy mintegy 5,5 millió éves bazaltvulkáni tanúhegy, amely több vulkáni működési szakasz során alakult ki. Története heves robbanásokkal kezdődött: a felszín felé emelkedő magma a talajvízzel találkozva robbanásokat idézett elő, a szétszóródó vulkáni törmelékből pedig tufagyűrű épült fel.

Később a vulkán működése megváltozott. A tufagyűrű belsejében több kürtő nyílt, salakkúpok alakultak ki, majd a csökkenő gáztartalmú magma lávafolyásokat hozott létre. Az utolsó szakaszban a láva feltöltötte a tufagyűrű belsejét, és lávató alakult ki. Ennek lassú kihűlése során jöttek létre a jellegzetes, hasábosan elváló bazaltképződmények, a „bazaltorgonák”.

Az évmilliók során a környező, puhább kőzeteket a víz, a szél és a fagy fokozatosan lepusztította, a keményebb bazalt azonban ellenállt az eróziónak. Így alakult ki a jellegzetes tanúhegy. A későbbi bányászat ugyan alapvetően átformálta a Ság-hegyet, egyúttal különleges betekintést is nyitott

annak belsejébe: ma a feltárt kőzetekben egymás mellett tanulmányozhatók az egykori vulkáni működés különböző szakaszainak nyomai.

Forrás: https://kemenesvulkanpark.hu/saghegy.html

Sajtókapcsolat:

- HUN-REN Kommunikáció
- media@hun-ren.hu

© Krenner József
Az Eötvös-féle torziós mérleggel végzett első terepi kísérlet fényképfelvétele, Ság-hegy, 1891. augusztus 2. vagy 3. A műszert a környezeti hatásoktól sátor védi; Báró Eötvös Loránd észlel (széken ülve néz a távcsőbe), előtte Bodola Lajos, mögötte Kövesligethy Radó ül, mellette Tangl Károly áll. A fotó készítője Krenner József.

© HUN-REN
Légifelvétel a Ság-hegyről.

Eredeti tartalom: HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:
https://hellosajto.hu/?p=34091